

*Var finns giraffen?
se sidan 14*

Sommar, ACS och Köping

Så kom då sommaren inångande som ett expresståg. Inom en vecka så shade både fruktträd och magnolior slagit ut.

Annandag pingst, d.v.s. måndagen den 20 maj, vilken numera är en vanlig arbetsdag, så invigdes det tillbyggda Arkivcentrum Syd av riksarkivarie Björn Jordell. Man har nu flyttat allt, både handlingar och människor från Dalbyvägen till ACS. På Dalbyvägen har grävmaskiner redan grävt upp innerträdgården och man har börjat bygga om Landsarkivets gamla lokaliteter till studentrum. Det är tio år sedan den första etappen av Arkivcentrum Syd invigdes. Ett unikt arkivcentrum, uttänkt av dåvarande Landsarkivarien Jan Dahlin. Därför kändes saknaden efter honom särskilt stor, när jag tänkte på honom under invigningstalen.

P.g.a. statens neddragningar av Riksarkivets anslag tvingas de dra ner på personalen till bl.a. DDSS (Demografiska databasen södra Sverige). Därför söker man i stället efter ideella krafter som kan hjälpa till. Det gäller i första hand att kontrollläsa ca 100 000 poster. Är du duktig på att läsa gammal stil och har möjlighet att ställa upp några dagar i veckan så hör av dig till mig, så skall jag förmedla kontakten.

Den 24-25 augusti så är det tid för släktforskardagarna igen. I år är de placerade i Köping på IOGT-NTO Forum. Temat är *Bergslagen och järnet*. Ni är hjärtligt välkomna till Köping och till DIS monter. Släktforskarförbundets riksstämma har flyttats till fredagen 23 augusti, så det kommer att vara bättre bemanning i montrarna på lördag eftermiddag än tidigare släktforskardagar.

En ny webmaster har anmält intresse att hjälpa till med vår hemsida så vi räknar med att snart få en uppfräschad sådan.

Vi planerar att göra om lösningen med faddrar som ställer upp och hjälper till på vårt höstmöte liksom ifjor i Vä. Det blev väldigt lyckat!

Ni får ha en riktigt skön sommar och ladda batterierna till höstens äventyr i arkiven.

Vi syns och hörs!

Jan Nilsson

Eder ordförande

DISkutabelt

medlemsblad för Föreningen för
Datorhjälp I Släktforskningen,
region syd. DIS Syd.
Utgivningsbevis 21725

Upplaga

3 500 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare

Jan Nilsson

Redaktör och layout

Mats J Larsson
mats@dis-syd.se

Tryck

GL Tryck AB Kristianstad

DIS Syd

Porfyrvägen 20, 224 78 Lund
Bg 246-7058
Org.nr 846005-7527
Hemsida:
<http://www.dis-syd.se>

Årsavgift

Helbetalande 50 kr
Famijemedlem 25 kr
Medlemsskap i DIS centralt krävs:
Helbetalande 150 kr
Famijemedlem 75 kr

Adressändring

Görs alltid hos:
Föreningen DIS, Gamla Linköping
582 46 Linköping
dis@dis.se

Redaktörens spalt

Min förra spalt längtade jag efter våren. Och den kom kraftigt försenad, men den kom, med månaden maj. Men vad kort den var! Den avlöstes direkt av sommarvärme, i vart fall i våra trakter. Men det är jag van vid, alltså korta vårar. I Sundsvall, där jag varit på besök i 24 år, var våren alltid kort, ibland bara några timmar, och sedan var allting grönt. Och nu har vi haft en kort vår i Skåne, men varför klaga?

Maj är en hektisk månad. Och då tänker jag inte bara på Malmö, som har varit värd för något som alla journalister kallar *Eurovision*. Vi gamlingar som precis vant oss vid att de kallar Melodifestivalen för *Mellon!* Eurovision Song Contest heter det ju. Eurovisionen arrangerar och sänder spektaklet, som inte har så mycket med melodier att göra längre. Nu är det performance, för hela slanten. Tacka vet jag Augustin med Siw Malmkvist!

Och så har det varit ishockey-VM i Stockholm. I mitten av maj! Är jag en gnällig gubbe som tror att ishockey är en vintersport? Men Sverige vann finalen mot Schweiz (!). Världen är ur led! I Laröd där årets pingsträff gick av stapeln sågs inga svenska flaggor eller entusiaster klädda i Tre Kronors gula tröjor. Däremot hängde en schweizisk flagga från en balkong, inte långt från Sofiero. På pingstdagen gästade vårt sällskap Danmark och Louisiana. Vi hade inte tagit i beaktande att Danmark var favorittippade i Eurovisionsschlagerfinalen. Helsingör var igenkorkat av ungdomar som firade den danska segern. Vi övergav planerna på att besöka stadens tradjazzfestival på Axel Torv.

När ni läser detta nummer av *DISkutabelt* så är vårens släktforskningskurser avslutade och många tar sommarlov i sitt forskande. Och det unnar vi alla som arbetar med släktforskning, ideellt eller som kursledare och de som bara forskar för sitt höga nöjes skull. Kom bara ihåg att dela med er av era forskningsresultat. Hann ni inte med att skicka in ert Disbytutdrag före sommaren så starta hösten med att göra det (sidan 19).

Sida 19? Jo, tänk att inför detta nummer så dök det upp så mycket material att jag fick lov att utöka *DISkutabelt* från 16 till 20 sidor. Välbekomme! Sommarnumret kommer lite senare än vanligt. Det beror på att vi ville få med ett reportage om invigningen av Arkivcentrum Syd den 20 maj (sid. 14). Det har skrivits av vår förra redaktör Bo Nordenfors, som alltid har vår tidnings bästa för ögonen.

Vi presenterar en ny spalt som vi kallar *Disgenspalten*. Den ska bli ett ofta kommande inslag i tidningen, hoppas vi. Våra faddrar ska svara för spaltens innehåll. Först ut i spalten är Bengt Kjällerström (sid. 12).

En annan nyhet är att vi i vårt utbildningsprogram (sid. 18-19) önskar publicera uppgifter om utbildningar i Blekinge och Skåne med inslag om Disgen. Alltså inte som hittills, utbildningar enbart i vår egen regi. Vi har inte fått så stort gensvar på denna propå inför detta nummer, men vi hoppas att fler släktforskarföreningar och studieförbund vill låta oss tipsa om deras utbildningar. Bidrag mottages med tacksamhet.

Slutligen vill jag passa på att önska alla medlemmar och läsare en angenäm sommar på stranden, i hängmattan, i båten, i bilen eller var helst ni håller till. Själv öppnar vi pensionat i senare halvan av juli. Då kommer våra tre barn med sina familjer i omgångar. Det blir härligt! Vi tänker vila ut första veckan i augusti i Hällevik under deras Tradjazzfestival.

Mats J Larsson

Innehåll

- 2 Ordförandens spalt
- 3 Redaktörens spalt
- 4 Kända personer med anknytning till Anderslöv *av Helge Olsson*
- 7 Våldets väsen *referat av Mats J Larsson*
- 8 Annons Släktforskardagarna 2013
- 9 DIS Syds årsmöte i Landskrona *av Mats J Larsson*
- 9 Landskrona 600 år *referat av Mats J Larsson*
- 11 Släktforskning för invandrare *referat av Mats J Larsson*
- 12 Disgenspalten *med Bengt Kjällerström*
- 13 Presentation av Anders Lindberg och Lotta Sörensen
- 14 Arkivcentrum Syd invigt med pompa och ståt *av Bo Nordenfors*
- 15 Saxade notiser & tips
- 16 Mac-spalten *med Helge Olsson*
- 18 Program DIS Syd hösten 2013
- 19 Distanscirklar med Disgen
Har du skickat ditt Disbyt-utdrag?
Nästa nummer av *DISkutabelt*
Foton i detta nummer
- 20 DIS Syd styrelse och faddrar

Kända personers anknytning till Anderslöv

Detta kommer att handla om konstnären, författaren och professorn Emil Johansson Thors och skådespelaren Edvard Perssons anknytning till Anderslöv. Samt om några uppmärksammade lokala personligheter och företeelser.

Emil Johansson Thor

Visste Ni att den kände konstnären, författaren, Emil Johansson Thor (1889-1958), som i unga år blev professor vid Konstakademien i sin ungdom arbetade som dräng på Anderslöv nr 11 Södergård, som ägdes av Henrik Christensson. Henrik var gift med Bengta Christensdotter, född 1832 på Anderslöv nr 19. Bengta var syster till Edvard Perssons mormor, Karna (1827-1875). Vi återkommer till Edvard Persson.

Emil Johansson Thor kom till Anderslöv som släkting till mejeristen Franssons hustru. Eftersom mejeristbostaden var Södergårds närmsta granne, blev det naturligt att Emil började arbeta där med jordbruksarbete. Under åren i Anderslöv skapade han en del etsningar, bl. a. en sådan över Christen Henriks gård, sedd genom östra porten – den fick ”Grand Prix” vid en utställning i Paris. En annan etsning som skapades under Anderslövstiden var ”Gränd i Anderslöv”, som visar det s.k. ”Strädet”, sett från Östergatan, som Emil ofta passerade när han hade ärenden i byn.

Han passerade också Anderslöv nr 34, nu Östergatan nr 4, som tillhörde Otto Urmakare och hans hustru Johanna. Otto var känd som en duktig urmakare. Hans far Hans Nilsson var också urmakare och även han känd som en fin yrkesman. I Ottos och Johannas trädgårdsberså firades glada fester och Emil stannade

Gränd i gamla Anderslöv, etsning av Emil Johansson Thor

ofta till hos *Patron Ur* när han var på väg till och från Södergård.

Emil Johansson Thor har i sin berättelse *Påskresan* i boken *Från slätt och backafall*, som utkom 1948 enligt uppgift, som förebild till *Per Gull-ur*, Otto Urmakare.

Påskresan

”Jag hade fått inbjudan till en kopp kaffe i all enkelhet, som det heter. Inbjudan kom från en av mina gamla vänner, som bodde en bit utanför byn, söderut. Den närmaste vägen var genom byns numera asfalterade så kallade storgata. Mycket har förändrats sedan jag första gången kom till byn. En del av de gamla husen har nu stora skyltfönster. Några av de mindre husen, som undgått denna förändring, ser ut som om de hade sina tak vilande på glas. Ett av de hus, som fortfarande är oförändrade, är urmakarens. Det ligger med gaveln mot gatan, och det är kanske av den anledningen, som det inte har kunnat utnyttjas i modifieringssyfte.

Gavelns enda fönster används för skyltning. En galge med gamla silverrovor, s.k. drängaklockor. Samma galge och troligen samma klockor, som hängde där då jag första gången kom till byn. Men gubben Per Gull-ur har gått till sina fäder. Nu är det sonen som sköter affär och verkstad. Namnet Per Gull-ur har han också övertagit efterfadern

Då jag vek in på storgatan, såg jag honom stå vid sin grind, som vanligt i skjortärmarna med tummarna instuckna i västens ärmhål. Sin vana trogen fångade han in en förpasserande då och då för att få en liten pratstund. Jag visste att det skulle bli svårt att komma förbi – för mig också.

Konstnären, författaren, professorn Emil Johansson Thor

Hustaken och trädens kronor voro belysta av den nedgående solen och just nu ställde Trelleborgs stadsbild i silhuett. Högt uppe i toppen på skollärarens körsbärsträd satt en trast och sjöng. Så kom det oundvikliga: Jag var framme hos Per Gull-ur. Jaså minsann, de e fint folk ute och går. Var ska de nu bära hän som längst?

Jag fick ju tala om vad mitt mål gällde. Per står och prisar den vackra vårvällen, kan jag se, tillade jag. Ja, på sätt och vis. Jag väntar på Per byggare, han ska ju tvunget komma rätt va de e. Han ska ju hem denna vägen. Vi skulle göra upp om de ska ble näggtoddy i påsk, en får ju hålla på traditionen....”.

Urmakare Otto Nilsson

Urmakare Otto Nilsson i Anderslöv, nu 80-årig men vital och med ett sprudlande humör, berättar ofta historier om gamla Anderslövare då han kommer hit i olika ärenden och i vetskap om att han får en jök eller tre som det hette på den tiden. Jök var på den tiden nationaldryck i Anderslöv. Han lagade för en tid sén Tords klocka och då han lämnade den, frågade Tord vad reparationen kostade. *Ingenting* sade Otto. Ingeborg sade till Otto att han skulle ta betalt för sitt arbete, men då svarade han strax. *Jag skall ställa mig väl med Tord från början så jag har non att gå till o dricka jök, när ni blir döa.* Tord är 14 år och Otto 80 år.

Urmakare Nilsson i Anderslöv närmar sig de sjuttio, men han vet hur en klocks ska gå och han kan också få den att gå. — Här har tecknaren fångat honom när han är i berättartagen.

Ränta

Min fars farbror, Nils Andersson på 3:an i Sörby, hade lånat ut 200:- kr. till Hans Göransson på Sörbyhall. Göransson gjorde konkurs och Nils A. sade: *Pångarna skiter ja i fårr ja har pänga nock o ja har drucked många goa jöga hos han, ---men han kunne betalt räntan den satanen.*

Kyrkoherden rakas

En barberare Bengtsson hade en tid sin verksamhet i Anderslöv. Han, som så många andra, tyckte om att dricka jök och var ofta lite i durren då han utövade sitt yrke. En förmiddag infann sig kyrkoherde Netz, (Emil, 1865-1951). Han var en mycket stolt och myndig prelat. Inkommen i Bengtssons frisersalong begärde han rakning. Bengtsson var lite darrig på handen varför blodvite uppstod på prästens kind. Netz sade då med sin djupaste domedagsbas: *Här ser man följderna av ett utsvävande liv.* Bengtsson svarade kvittrande: *Ja, ja skinnet blir skört, skinnet blir skört.* Prästen torkade sig om hakan och tågade hem med halva ansiktet rakat.

Edvard Persson

Edvard Perssons anor på modernet kommer från Anderslöv nr 19. Hans mor Bengta Olsson, var född där 1854. Hans morfar Ola Nilsson, född 1830, var åbo på nr 19, och gift med dottern på stället Karna Christensdotter (1827 – 1875), syster med Bengta på Nr 11 Södergård, som vi nämnt tidigare. Bengta och Karnas far hette Christen Enevaldsson (1790 – 1848) och var åbo på nr 19 – och deras mor hette Boel Nilsdotter (1803 – 1875). Christen Enevaldssons gravsten finns bevarad på Anderslövs kyrkogård (se nedan).

Nils Ebbestrand och Anderslövsposten
Bengtås och Karnas bror Christen Christenssons hustru hade en bror, Jöns Olsson (1833 – 1874), som ägde Anderslöv nr 5, Jöns Ols backe. Nr 5 låg i backslutningen upp mot infartsvägen till idrottsplatsen, ca 50 meter söder om Landsvägen och revs på 1950-talet. Jöns var gift med Marna Olsson från Fru Alstad. De hade dotter Kersti (1865 – 1905) som gifte sig med konduktören, maskinhandlaren, redaktören och mångsysslaren Nils Ebbestrand (1857 – 1910). Efter Jöns Olssons död övertog Kersti och Nils nr 5. Under deras regim blev nr 5 en mönstergård och

Nils Ebbestrand

backen har sedan dess kallats *Ebbestrandabacken*.

Anderslövsposten fanns som bilaga till Trelleborgs Allehanda, som var mån om att inkludera Anderslöv i sitt spridningsområde. För att stärka sin position gentemot konkurrenterna Nya Skåne, Skånska Aftonbladet, Malmö Nya Allehanda, Ystadsposten, Ystads Allehanda och Sydsvenska Dagbladet Snällposten utgav Trelleborgs Allehanda Anderslövsposten som en bilaga riktad mot Anderslövstrakten.

Anderslövsposten kom ut med ett provnummer den 1 juli 1882, då banan från Böringe var under diskussion och Anderslövs expansion låg nära tillhands.

Den aktive konduktören Nils Ebbestrand var tidningens lokale representant och tog emot annonser för Anderslövsposten. Anderslövsbanan annonserade sin första tidtabell, alla tidtabellsändringar och extratåg i Anderslövsposten. Bilagan Anderslövsposten försvann i december 1885. Den fanns alltså i ca tre och ett halvt år.

Helge Olsson

Artikeln, som är något förkortad, har tidigare varit publicerad i Föreningen Gamla Trelleborgs årsbok.

Trelleborgs Allehanda N 61 B.

ANDERSLÖFS-POSTEN.

(Nyhets- och Annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter.)

Utkommer Söndagar och Lördagar.

År 61. Årsmått 5 för Posttiden. Lördagen den 1 Augusti. Utkomstpris 5 öre. 1883

ANNONSER
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Förvarna af alla provnummer
TRELLEBORGS ALLEHANDA.
N 61 B. Utg. den 1 Juli 1883. Utkomstpris 5 öre.

Prima! Prima!
Vara franska bönor.
De äro de bästa af franska bönor, utvalda och rensade, och äro de bästa för alla ändamål. Pris 1 öre per pund.

Veiledning.
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Akta Mar seilletväl
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Angemärlig
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Carl Holmbergs
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Victoria-Strömskåps-Beskrif.
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Se hit!
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Var- och Sommarkappor
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Stråhattar
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Socker till Syltning
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

I Mjöl- och Grynmagasinet
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Var- och Sommarkappor
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Stråhattar
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Socker till Syltning
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

I Mjöl- och Grynmagasinet
Skrifva till redaktionen i Trelleborgs Allehanda, som sedan 1882 utger ett särskilt annonsblad för Anderslöv och kringliggande orter. Pris för en linje i första raden 1 öre. För längre annonser och för andra villkor se särskild annonsbroschyr.

Våldets väsen

På Kristianstadsbygdens släktforskarförenings anbytarträff den 9 mars var titeln på lördagens föredrag *Militärers våld mot civilbefolkningen i 1600-talets Skåne och Blekinge*. Det verkade lockande för en släktforskar, så jag styrde kossan mot restaurang Blekedamm i Kristianstad, där evenemanget gick av stapeln. Föredragshållaren heter *Christopher Collstedt* från historiska institutionen vid Lunds Universitet. Det är Kristianstadsföreningens ordförande Bodil Persson, som genom att hon verkar på samma institution, kan ordna sådana kvalificerade föreläsare till föreningens träffar.

Christopher Collstedt disputerade 2007 på avhandlingen *Duellanten och rättvisan*. Därefter har han arbetat med ett projekt under tre år, som belyser militärers våld mot civilbefolkning i 1600-talets Sverige. Projektet finansierades av Riksbankens Jubileumsfond. Resultatet av forskningen blev boken *Våldets väsen* som kom ut 2012. I boken beskrivs militärers våld mot civilbefolkningen i Skåne och Blekinge efter 1658, då svenska soldater, många av dem utländska legoknektar, var inkvarterade hos bönderna. Där uppförde de sig inte alltid så snällt. Med hjälp av ämbetsberättelser och bevarande rättegångsprotokoll från de militära domstolarna har han analyserat hur befolkningen drabbades, vilket våld som legitimerades och vilket våld som inte godkändes.

Föredragshållaren påpekade att det är viktigt för historikern att använda sina kunskaper för att ge perspektiv på framtiden. Våld förekommer och har förekommit överallt och i alla tider. Det har skapat förfäran, vrede och medlidande. Det har också skapat behov av att skriva krigets lagar. De är formulerade i den fjärde Genevekonventionen. Bestämmelserna där utgår från en grundläggande distinktion mellan våld och humanitet. *Det åvilar inblandande stater att i händelse av väpnad konflikt att fungera som garantier för att oskyldiga inte ska drabbas av övergrepp. Bestämmelserna har tydliga distinktioner mellan stridande och icke-stridande och mellan militärt och civilt. Konventionens bestämmelser fastställer den icke-stridande befolkningens okränkbarhet.*

Dessa regler uppsattes efter andra världskriget och vissa hävdar att grunderna i dem kan sökas i 1700-talet, rent av i 1600-talet. Under kriget under dessa århundraden stod slagen sällan långt från lokalbefolkningen

utan oftast mitt ibland den. Kriget brände städer och byar med svält och fattigdom som följd. Utskrivningen av nya soldater innebar att samhällets demografi rubbades. Det blev ett underskott på framför allt yngre män.

I Skåne efter 1658 var den militära närvaron permanent med polska och tyska legoknektar. Rapporter är vanliga om deras våldsbrott mot befolkningen i byar och städer. Svenskarna skickade Generalauditören Magnus Croneborg till Malmö för att undersöka om de danska lagar, som då gällde i Skåne och Blekinge, stred mot grundläggande svenska lagar. Militära brott skulle hanteras enligt svensk lag var den gängse meningen.

Våldsbrott var i allmänhet vanligare i äldre tider än i senare. Det finns beräkningar för Stockholm som styrker denna tes. På 1500-talet var antalet våldsbrott där per 100 000 invånare 45. Det minskade på 1600-talet till 32 och ytterligare på 1700- och 1800-talen till 5 respektive 3. Variationerna kunde vara stora mellan olika år. Våldsbrotten kulminerade vid krig och politisk instabilitet. Militärer var i majoritet i rättsfall vid våld med dödlig utgång.

Föredragshållaren lämnade följande förklaringsmodell till att det var så. *Ekonomiska förklaringar*; kriget föder sig själv genom plundring, vilket medför ökat våld. Avdankande svältande och fattiga soldater driver runt på landsbygden. *Politiska förklaringar*; under krig uppluckras rådande normer och värderingar. Statsmakten har svårt att upprätthålla lagen. *Sociala förklaringar*; Inkvarteringssystemet innebar våldsamma vardagliga konflikter mellan militärer och deras värdfolk. *Kulturella förklaringar*; Soldaternas manlighet, heder och ära baserades på våld och våldsrelaterade ideal. *Psykologiska förklaringar*; Våld föder våld.

Följande frågeställningar prövades i forskningsarbetet; *Hur uppmärksammades och problematiserades militärers våld mot civilbefolkningen under 1600-talet? Hur drogs gränsen mellan legitimt och illegitimt våld? Vilka normer och värderingar låg till grund för lagstiftares, lokala myndigheters och de militära domstolarnas bedömning? Hur konstruerades bilden av förövaren och offret? Urskiljer lagen, myndigheter och rättslärda en utsatt och svagare part?*

De källor som användes i är lagar och förordningar, etisk och juridisk litteratur, generalguvernörsberättelser

samt militära rättsprotokoll, förhör och domar. Materialet från de militära domstolarna från 1658-1700 var i princip outforskade. Något system för arkivering av militära rättsprotokoll tycks inte ha existerat. De återfunna krigsrättshandlingarna har nu arkiverats. Materialet är fragmentariskt till följd av det instabila läget med ständiga truppförflyttningar. De inrapporterade våldsbrotten mot civilbefolkningen är få, men mycket talande.

Föredragshållaren redogjorde också för krigets lagar (Jus in Bello) som de utvecklades under 1600-talet av bl.a. filosofen Hugo Grotius. Grotius formulerade en lista på vem som var okränkbara vid krig; barn, kvinnor och gamla män, präster och studenter, bönder, köpmän och krigsfångar. I Sverige införde Gustaf II Adolf 1621 följande krigsartiklar: *Ingen ska sätta eld på någon kyrka, hospital, skola, kvarn eller göra dem onyttiga utan det särdeles bliver befallt. Ej skall heller någon violera präster, utgammalt folk, kvinnor, jungfrur eller barn, med mindre någon av dem sätter sig till värns vid straff tillgörandes efter Krigsrättens dom.*

Den militära rättvisan hade denna syn på förövare och offer. *Den typiske förövaren var en beväpnad soldat eller ryttare. Han hade ingen gudsfruktan, var trolös mot kungamakten, ärelös, grym, hatisk, vred, besinningslös, hämndgirig, skoningslös, kallsinnig och i avsaknad av ånger. Det typiska offret var en obeväpnad präst, bonde eller hantverkare, gravid kvinna, barn, åldring*

eller kroppsligt kraftigt nedsatt person som var lojal mot kungamakten, kristlig, fredlig och rädd.

Dagen avrundades med en redogörelse för rättsfallet med den förhårdade ryttaren Per Svensson som begick ett dubbelmord i Lund. Han rannsakades och dömdes i april 1659 i Malmö av Generalauditören Magnus Croneborg. Ryttaren hade oprovocerat huggit ihjäl två personer med kniv och därigenom gjort elva barn faderslösa. Han ansåg att en sång som sjungits i huset smädade kronan och hylade den danske kungen och att det var en soldats plikt att kväsa sådana stämplingar mot kronan. Mördaren kände ingen ånger och beskrivs i rättegångsprotokollen som förhårdad och förstockad. Ryttaren Per Svensson dömdes till döden. Domstolen uttalade att han aldrig skulle kunna få nåd.

Mats J Larsson

Christopher Collstedt

Släktforskarlagarna 2013 Köping 23-25 augusti

*Välkommen till Köping vid Mälarens början i gränslandet
mellan Bergslagen och Mälardalen*

Släktforskarlagarna 2013 arrangeras i Köping den 23-25 augusti av Västra Mälardalens Släktforskare med verksamhet i Västra Mälardalens kommuner, Köping, Arboga och Kungsör, i samarbete med Sveriges Släktforskarförbund. Huvudsponsor är Arkiv Digital. Verksamhetsstöd ges av NBV.

Köping kommer under tre dagar bli platsen där släkten står i fokus. Det blir utställningar, föreläsningar och seminarier för alla med intresse för släkt- och hembygdsvetenskap. Större delen av arrangemanget kommer att äga rum i Köping Arena, Ullvigymnasiet och Forum. Gör släktforskarlagarnas hemsida till favorit; sfd2013.se.

Årets tema är Bergslagen och järnet Släktforskarlagarna arrangeras varje år någonstans i Sverige. Det är ett tredagars arrangemang som lockar släktforskare från hela Norden. Besökssiffran brukar passera 4 000. Sveriges Släktforskarförbund har 167 medlemsföreningar med ca 76 000 medlemmar. Föreningen Västra Mälardalens Släktforskare har ca 400 medlemmar.

Västra Mälardalens
Släktforskare

Köping

Arboga

Kungsör

Sveriges
Släktforskarförbund

Årsmötet 2013

Omkring fyrtio medlemmar samlades i Landskrona söndagen den 14 april för DIS Syds årsmöte. Vi höll till i Landskrona församlingshem mitt i den 600 års jubilerande staden. Föreningens ordförande Jan Nilsson hälsade oss välkomna till årsmötet innan han lämnade över till dagens föredragshållare Sven-Erik Thosteman. Sven-Erik berättade om staden Landskronas första 600 år (referat följer nedan).

Efter föredraget bjöd föreningen årsmötesdeltagarna på kaffe och te med fantastiskt goda smörgåsar. Därpå tog årsmötet sin början. Inte heller detta år föranledde mötet några större sensationer. Jan valdes som mötesordförande och Mats J Larsson, *DISkutabelts* redaktör, utsågs till mötessekreterare, med motiveringen "du ska ju ändå skriva i tidningen om mötet". Jan redogjorde för styrelsens verksamhetsberättelse för 2012 och kassören Caj Nilsson lämnade den ekonomiska redovisningen. Året hade gett ett överskott på knappt 28 000 kr. Revisorn Sven-Erik Eliasson föredrog därpå revisionsberättelsen och tillstyrkte att styrelsen skulle beviljas ansvarsfrihet för det gångna året. Stämman beslutade att fastställa resultat- och balansräkningen för 2012 och därefter beslöt att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för 2012 års förvaltning.

Årsmötet fastställde därpå styrelsens förslag till verksamhetsplan och budget för 2013. Likaså fastställdes styrelsens förslag om oförändrad medlemsavgift i DIS Syd för 2014, alltså 50 kr för helbetalande och 25 kr för familjemedlem. Jan Nilsson, Staffanstorp, omvaldes som föreningens ordförande för 2013 och som styrelseledamöter på två år omvaldes Caj Nilsson, Svalöv, Bengt Kjollerström, Lund samt Staffan Knös, Ronneby. Årsmötet beslöt att föreningens styrelse ska utökas med en ledamot och nyvalde Anders Lindberg, Lund, på denna post på två år. (Bo Lundgren,

Ordförande Jan, redaktör Mats och kassör Caj är så glada för att de ska bjuda på kaffe

Kallinge, Kerstin Olsson, Eslöv och Rune Jönsson, Kristianstad, har ett år kvar i styrelsen). Vid styrelsemötet den 24 april utsågs på nytt Caj Nilsson och Rune Jönsson som föreningens kassör respektive sekreterare.

Årsmötet uppdrog åt styrelsen att utse tre ombud till Sveriges Släktforskarförbunds årsstämma 2013 i Köping, som äger rum fredagen den 23 augusti. Vid styrelsemötet den 24 april utsågs Jan Nilsson, Caj Nilsson och Mats J Larsson till föreningens ombud vid stämman. Årsmötet valde om revisorerna Sven-Erik Eliasson, Båstad och Tommy Lilja, Eslöv och utsåg efter Per-Åke Fredriksson, Hässleholm, som avböjt omval, Mats J Larsson, Kristianstad, som suppleant. Årsmötet valde om Christer Thörn, Perstorp som sammankallande i valberedningen. Inger Björklund, Veberöd, ledamot i valberedningen, har ledsamt nog avlidit under året. Årsmötet uppdrog åt styrelsen att utse en ledamot i valberedningen.

Under övriga frågor bestämdes att en passus om föreningens tidning *DISkutabelt* ska föras till i styrelsens verksamhetsberättelse för 2012.

Mats J Larsson

Landskrona 600 år

Sven-Erik Thosteman som berättade på vårt årsmöte om Landskronas 600 års jubileum har arbetat som guide i staden i femton år och i tio år på stadens Museum. Han gjorde några nedslag i Landskronas historia under 600 år.

Landskrona var en liten stad intill början av 1900-talet. Landskronas församlingshem, där vi befann oss, ligger på fåladsmark utanför den egentliga staden, mark som bebyggdes under 1800-talet. Från fönstret i lokalen kunde vi se en sten i trädgården. Under den vilar Peter Reinhardt, en bemärkt man i Landskrona. Han föddes på Ven som oäkta son till en handelsman i slutet

LANDSKRONA 1413-2013

de skepp som angjorde staden för att lossa och lasta gods. Han blev skjuten i sitt hem, förmodligen av smugglare, som ogillade hans verksamhet. Reinhardt överlevde en vecka innan han dog och staden gav honom en hedersbegravning.

av 1700-talet. Hans karriär startade som smugglare, men han bytte sida och blev tullinspektör 1832. Hans uppgifter var bl.a. att inspektera

Den kung som ger Landskrona dess stadsprivilegier är Erik av Pommern, som var kung över hela Norden. Den nordiska unionen – Kalmarunionen – grundades 1397 av drottning Margareta I. Hennes son, den tilltänkta arvkingen, dog ung. Margareta adopterade då en systers dotterson, en yngling på sju år som hette Bogislav. Han är den person som vi känner som Erik av Pommern. 1397 blev han unionskung, 13 år gammal. Margareta regerade i hans namn till sin död 1412 då Erik efterträdde henne. Erik avsattes 1439 och blev då i stället för unionskung sjörövare på Östersjön med säte på Gotland, som då tillhörde Danmark. Erik dog 1452.

Erik av Pommern utfärdade den 20 mars 1413 stadsprivilegier för Landskrona, något som var påtänkt redan under slutet av Margaretas levnad. 1410 grundades ett karmeliterkloster på mark där staden nu finns. En stadsmunksorden byggde en stadskyrka i byn, som då kallades Södra Säby. Kyrkan blev klar 1420. Läget hade valts av Hansan eftersom platsen hade sundets bästa djuphamn, en istidsflod, som blev en naturlig inseglingsränna till staden – Landskrona. Stadssigill finns från tiden och staden fick två borgmästare och tolv rådmän. Anders Sörensen Vendels karta från 1580-talet visar var staden var belägen och dess utbredning.

Hansan brände ned staden efter 20 år, men när Landskrona återuppbyggdes började man befästa den. Man byggde vallgravssystem runt staden med stadsportar som användes fram till 1800-talet. Efter Kalmarunionens upplösning var staden dansk. Citadellet byggdes under kung Kristian III 1549-59. Efter hans död låg befästningsarbetena nere och fortsatte igen först i början av 1600-talet. Svenskarna intog den befästa staden 1644

och sköt fästningen sönder och samman. De stannade i Landskrona ett år och lämnade staden efter freden i Brömsebro 1645. Efter det dansk-svenska kriget och frederna i Roskilde 1658 och Köpenhamn 1660 blir Skåne och Landskrona svenska besittningar.

Nu gällde det att förstärka befästningarna och citadellet. Under det skånska kriget på 1780-talet gav svenskarna upp citadellet, efter en månads belägring av danskarna. Vi vet inte varför. Befälhavaren ställdes inför krigsrätt för förräderi och arkebuserades.

Gråen är en konstgjord ö utanför staden som anlades för att skydda djuphamnen. Befästningsarbetena på Gråen påbörjades 1748 men avbröts 1788. I söder är Gråen förbunden med den 1978 anlagda Gipsön. Den stjärnformiga befästningen är 3 km lång. Man hade på 1700-talet inte tillgång till teknik för att slutföra den tilltänkta fästningen. Arbetena avslutades officiellt 1805.

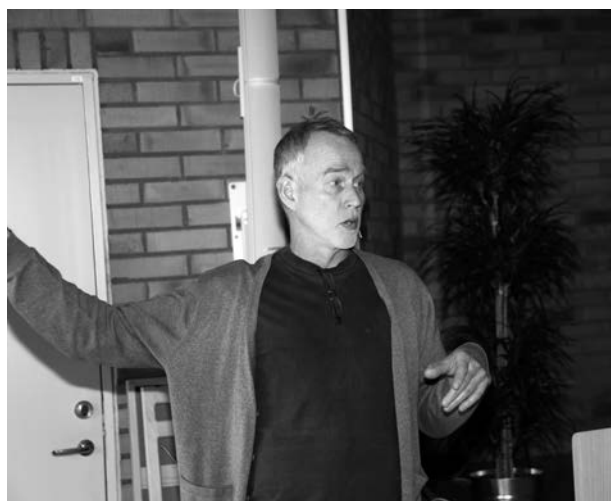
På Gråen anlades industrier från 1850-talet och på 1880-talet etablerades konstgödsselfabriken Supra där. En ny stadsplan antogs 1800 och Sven-Erik berättade om bemärkta män och byggnader i staden, bl.a. Carl Tranchell, sockerkungen (död 1919) som drev stadens sockerfabrik och byggde det Tranchellska huset. Sockerbruket med bostad omfattade två kvarter och var i drift till 1960-talet. På platsen ligger idag stadshuset. Han lät också 1914-18

bygga Örenäs slott, som idag är kursgård. En annan känd Landskronabo var Enoch Thulin, som grundade landets första flygplansfabrik. Den byggde 100 flygplan och 700 flygplansmotorer under första världskriget. Efter kriget övergick fabriken till att bygga Thulinbilen. Dagens Haldex har sin grund i Thulinverken.

Sven-Erik avslutade med att berätta om sin egen forskning om citadellsfången Carl Otto Andersson, något som han helt riktigt trodde skulle intressera släktforskare. Citadellet fick, när det upphörde som befästning, fungera som fängelse mellan 1827 och 1888. Därefter blev citadellet ett "älderdomshem" för fångar. Carl Otto Andersson hamnade på citadellet 1868 efter att vid 18 års ålder ha mördat en arbetskamrat i Motala. För det brottet dömdes han till döden, men benådades och dömdes i stället till fängelse i 18 år. Vid 28 års ålder mördade Carl Otto Andersson, med kniv, en fängsvaktare på citadellet. För detta brott rannsakades han i Malmö och dömdes till döden. Han blev den siste person som avrättades i Landskrona. Den offentliga avrättningen bevittnades av över 4 000 åskådare.

Mats J Larsson

Sven-Erik Thosteman

Släktforskning för invandrare

Sölvesborgs Släktforskarförening hade bjudit in Jojje Lintrup från Sveriges Släktforskarförbund att tala över ämnet *Släktforskning för invandrare* lördagen den 4 maj. Jojje, som är född i Argentina med en argentinsk mamma och en svensk pappa, inledde med att hävda att allt fler släktforskare kommer att hitta släktingar som stammar från andra länder än Sverige. Jojje är själv ett bra exempel på detta. Hans farfars far kom från Bornholm och hans mormor hade sina rötter i Italien och utvandrade därifrån i mitten av 1800-talet till Argentina. Jojje kom till Sverige som sexåring 1959.

Jojje har lett ett projekt på Släktforskarförbundet om just släktforskning för invandrare. Hans första kontakt var med en syriansk invandrarförening i Örebro, som startade ett samarbete med Arkivcentrum där. Han vittnade om att det kan vara svårt att intressera invandrarföreningar för släktforskning och dagens möte i Sölvesborg bevisade Jojjes tes. Det var ingen invandrarförening som anmält sig till träffen. Jojje tror att invandrarorganisationernas intresse är lågt, eftersom en del invandrare känner till eller vet var de kommer ifrån, eller så vet släkten det. Behovet finns inte nu, men senare.

Hur ser det då ut i Sverige om några generationer? frågade sig Jojje. Då kommer kanske en fjärdedel av befolkningen antingen själva vara födda utomlands eller ha någon av sina föräldrar som är födda i utlandet. Hur ska de hitta sina anor, hur ska de kunna släktforska? Jojje berättade om sina svårigheter att hitta sin mormors italienska härstamning. I Argentina finns det både kyrkoregister och civilregister att söka efter släktingar i, men det är nedslående att, när det gäller emigranter från Italien, i registren endast finna landet Italien som födelseort, utan någon närmre precisering. Det känns som att komma till en avgrund. Och så kommer det att kännas för kommande släktforskargenerationer när de vill söka sina rötter i Östeuropa, på Balkan, i Mindre Asien eller andra delar av världen.

Vi i Sverige har god tillgänglighet till kyrkoarkiven och folkbokföringen. Det skiljer oss med svenska rötter

Jojje Lintrup

från invandrarna. Det gäller därför att öka deras tillgänglighet till register i de länder där de kommer ifrån. Vi ska inte inbilla oss att det bara finns kyrko- och folkbokföring i vårt land. Den katolska kyrkan var faktiskt tidigare än de protestantiska med detta. Under motreformationen på 1500-talet bestämde

ett katolskt kyrkomöte

att införa kyrkoböcker. Det är 100 år innan kyrkoböcker infördes i de protestantiska länderna. Även i de ortodoxa länderna finns kyrkoböcker. Hur det är i de muslimska länderna visste Jojje inte. Mormonkyrkan har fotograferat av kyrkoböcker över hela världen, och de är tillgängliga via *FamilySearch*. Man kan läsa dessa böcker på rullfilm eller mikrofiche och en del är redan digitaliserade eller på väg att bli det.

En annan viktig faktor är om arkiven i andra länder är öppna för släktforskare. Jojje berättade om att i Italien, där han har sökt efter sin mormors rötter, är det den enskilda kyrkan d.v.s. prästen som avgör om man kan få titta i kyrkoböckerna eller om handlingarna kan lämnas ut. Då kan det m.a.o. vara snålt med tillgängligheten!

Det gäller att dokumentera hur saker ting är organiserade i olika länder för att finna en brygga för framtiden, fortsatte Jojje. Som ett exempel på vad han menade berättade Jojje om den Latinamerikanska Släktforskarförening som han varit med om att bilda. Den omfattar alla länder i Latinamerika samt USA, som har många spankstalande invandrare. Föreningen hoppas kunna sluta ett avtal med *FamilySearch* för att få tillgång till mormonernas digitaliserade arkiv för de berörda länderna. Intill dess är det rullfilmer och mikrofiche som gäller. Jojje vädjade till släktforskarföreningar att ge bort rullfilmsapparater och mikroficheläsare till de som kan behöva dem. Släng dem inte!

För den som vill läsa mera i ämnet tipsade Jojje om att det på *Wikirötter* finns artiklar om släktforskning i andra länder och även om Genealogi över Östersjön - *G-gruppens* arbete. Elisabeth Reuterswärd har skrivit en bok med titeln *Utländskt ursprung. Söka och finna i Svenska arkiv* (Studentlitteratur 2003).

Jag tackar Sölvesborgs släktforskarförening för ett fint arrangemang med många utställare, men man hade tyvärr en övermäktig motståndare i det mycket vackra vårvädret.

Mats J Larsson

Jojje tackades av Nils Erik Johansson ordf. och Britt-Inger Gastavsson sekr. i värdföreningen

I *DISkutabelt* tänker vi i fortsättningen publicera en ny spalt kallad Disgenspalten. Se den som ett komplement till tidningens Disbyt- och Mac-spalter. Det är våra Disgenfaddrar som fyller spalten med innehåll. Spalten innehåller frågor som faddrarna får och svar på dem, men också tips om vad man kan göra med programmet. Först ut av faddrarna är Bengt Kjällerström, som kallar sitt bidrag Gifte mellan kusiner.

Gifte mellan kusiner

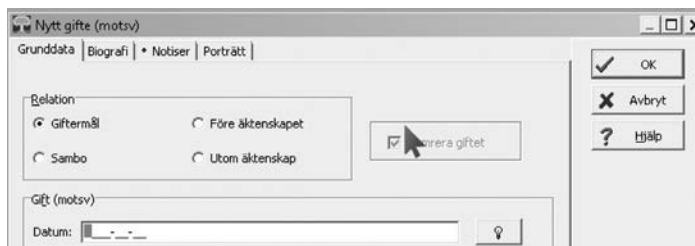
Förr i tiden var antalet möjliga äktenskapspartner ganska begränsat, varför man oftare än nu för tiden gifte sig med en nära släkting. I Disgen kan det ge otrevliga dubbelgångare om man inte ser upp. Här ska jag visa hur man gifter ihop två kusiner som redan finns inmatade i Disgen. I Disgen klickar du på ikonen eller så trycker du på **F12**

för att ta fram den delade familjeöversikten. Gör var och en av kusinerna till huvudpersoner i var sin familjebild (bild 1) i den delade familjeöversikten (bilden är beskuren på bredden).

I bilden ser vi makarnas alla relationer. I vänsterfönstret klickar du nu på **Gifte**-knappen för att skaffa ett nytt gifte med en partner, bild 2 nedan (beskuren). Klicka sedan på **OK**.

I högra bilden klickar du nu på den tilltänkta partnern (huvudpersonen) och drar den till Partnern i den vänstra bilden (bild 3, längst ned på sidan). Nu flyttas maken när du släpper musknappen. En popup-ruta informerar dig om att det kommer att ske.

Du bör också ta för vana att när du registrerar en ny person att klicka på dubblettknappen för att kolla vilka personer du registrerat med samma namn. Sedan kan du i söklistan välja en av dem som partner.

Blev det inte som du tänkt? Det går alltid att ångra med **Ctrl + Z**. Kom giftena i fel tidsordning kan du dra ett gifte och släppa det på rätt plats.

Bengt Kjällerström

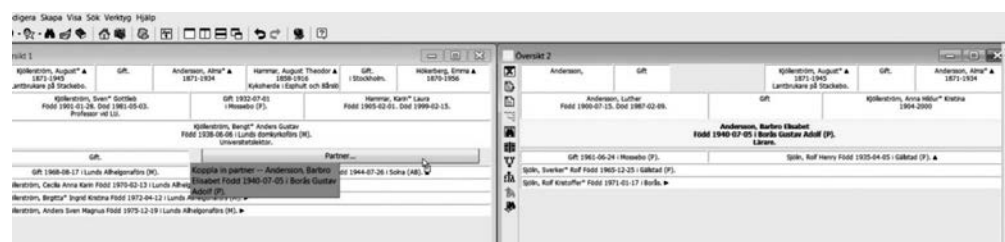
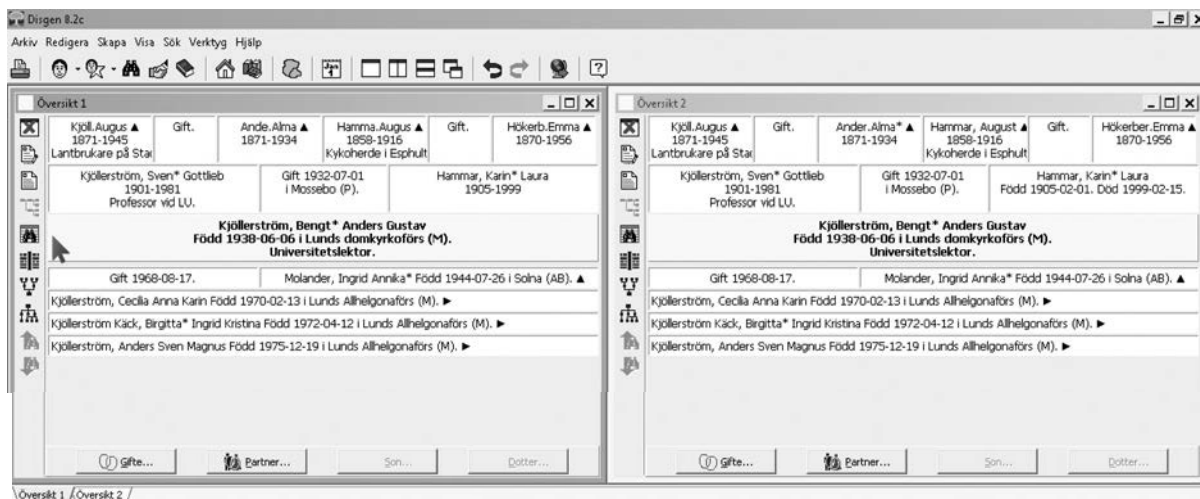

Bild 1 den delade familjebilden, ovan

Bild 3 (beskuren) Drar man högerbildens centrumperson till vänsterpersonens Partner visas en röd ruta (till vänster)

Anders Lindberg ny i DIS Syds styrelse

Vid årsmötet i april beslutades att utöka DIS Syds styrelse med ytterligare en ledamot. Det blev Anders Lindberg som valdes på två år. Jag har bätt Anders presentera sig för *DISkutabelts* läsare.

Jag heter Anders Lindberg och föddes på sommaren 1958 i Lund. Jag jobbar inom Hotell- och restaurangbranschen. Efter diplom på EHL, Ecole Hôtelière de Lausanne 1985, så har jag bott och jobbat i Schweiz, Frankrike och Storbritannien under 20 år. Nu jobbar jag som köksansvarig på Måleböke restaurang, Skyrup Country Club, i närheten av Tyringe.

Då jag återvände till Lund och Sverige 2002 blev jag intresserad av att ta reda på mer om min familj. Då blev jag upplärd av min mamma Ann-Charlotte, som redan hade hittat mycket om vår släkt. Jag började på min mormors sida, som var född i Falköping 1905.

Jag kom då i kontakt med DIS och DIS-Syd, eftersom vi använder Disgen för att hålla reda på våra släktingar. Jag har besökt många lärorika möten med DIS-Syd i Eslöv. År 2008 blev jag styrelseledamot i LSF, Lunds Släktforskarförening. Jag jobbar fortfarande där och är nu ansvarig för utskicken av vårt Nyhetsbrev.

Jag är också styrelseledamot i föreningen Bokstödet, Järnåkrabibliotekets stödförening, och har sedan hösten 2009 haft rådgivningskvällar för nybörjare på Järnåkraskolan. Jag deltar i samarbetet mellan LSF och Lunds Stadsbibliotek med rådgivning för nybörjare i släktforskning och har även medverkat på Släktforskningens dag. Sedan 2012 är jag jourhavande släktforskare på Arkivcentrum Syd.

Nu ser jag fram mot att också få arbeta för DIS och DIS Syd.

DISkutabelt önskar Anders välkommen i styrelsen och önskar honom ett varmt lycka till! Anders kontaktuppgifter hittar ni på sista sidan.

Mats J Larsson

Lotta Sörensen ny MinSläkt fadder

Sedan drygt ett år har vi i DIS Syd en fadder i Blekinge för *MinSläkt*. Hon heter Lislott Sörensen, men kallas Lotta. Hon född i Mjällby, uppvuxen i Lörby och nu bosatt i Sölvesborg.

Hennes eget intresse för släktforskningen startade i 20 årsåldern när hon skulle namnge sina döttrar. Hon undrade över sitt eget andranamn, *Ena*, som hon gav vidare till sin äldsta dotter. Lotta hade döpts till *Ena* efter sin gudmors kamrat. Någon i bekantskapskretsen trodde att *Ena* var en tysk drottning. (Det fanns mycket riktigt en tysk prinsessa Victoria Eugenie Julia *Ena* av Battenberg, som blev drottning *Ena* av Spanien, 1887-1969).

Utöver fadderskapet för *MinSläkt* arbetar Lotta som lärare i släktforskning för Studieförbundet Vuxenskolan. Hon leder grundkurser i släktforskning med Arkiv Digital Online och hon använder även programmet *MinSläkt* på sina kurser, även om hon naturligtvis informerar om andra *hålla reda på släkten* program som finns på marknaden. Hon är dessutom suppleant i styrelsen för Sölvesborgs Släktforskarförening.

Lotta menar att programmet *MinSläkt* är enkelt att använda för äldre personer, som inte har så mycket datorvana. Programmet tillgodoser de baskrav som den vanlige släktforskaren har. Hon prisar programmets enkla hantering av bilder och utskrifter. En sak är hon inte nöjd med och det är att programmet ännu inte accepterar giftermål mellan personer av samma kön. Det känns omodernt, tycker Lotta, som ska begära att programmakaren ändrar på det i framtiden.

Ni som använder er av *MinSläkt* för att hålla reda på släkten vänd er alltså till Lotta om ni har problem med programmet (0704-407436 eller lotta.1957@gmail.com). DIS Syd har även en *MinSläkt*-fadder som är bosatt i Malmö, Torgny Larsson, som presenterades i *DISkutabelt* nr 3 2012. Lottas och Torgnys kontaktuppgifter finns på sista sidan.

Mats J Larsson

Arkivcentrum Syd invigt med pompa och ståt

Riksarkivarien Jordell klippte band, bubbel i glasen, tal, presenter och föredrag!

Så firades den 20 maj i Lund att andra delen av Arkivcentrum Syd nu stod klart. Museifolk, arkivarier, bibliotekarier och anställda med flera fick ta del av det, som gömmer sig bakom de grå arkivdörrarna. Därinne bland de 400 000 hyllmeterna var det välgörande svalt,

en kontrast mot klimatet i allmänhetens del.

Nostalgiska suckar över svunna tider på gamla Landsarkivet på Dalbyvägen, men i detta sprillans nya jättehus sågs inte ett dammkorn och inga kufar lutande sig över luntorna. Microkortsläsarna finns kvar till en del, men nu är det dataskärmarna som tar över när kyrkoböckerna ska studeras. Mycket rymlig originalläsesal finns, till den som måste ha fram luntor och kartonger.

Landsarkivet sysselsätter ett 40-tal personer på Arkiv-

centrum, men sedan finns personal som arbetar för Universitetet, Skånes Arkivförbund, Polisen, Lunds stadsarkiv, Regionarkivet och Lunds Universitets Kyrkohistoriska Arkiv. Zoologiska samlingar finns numera arkiverade här i magasinerna, de visas numera inte för allmänheten, sedan lokalerna i centrum har lämnats. Ett giraffskelett hade monterats upp i entréhallen vid invigningen för att påminna om samlingarnas existens.

Region Skåne bildades 1999 och snart nog anslöt man till det samverkansprojekt, som startats av Lunds Universitet och Landsarkivet.

Arkivcentrum Syds första etapp invigdes 2003 och den etapp, som nu tio år senare har invigts, påbörjades 2006. Vägen till målet har kantats av segdragna förhandlingar, finanskris och an-

nat. Trots allt, nu står här klart Norra Europas största kulturarvscentrum med arkiv, bibliotek och museiverksamhet, sex arbetsgivare med 150-200 anställda. Mer för den sifferbitne:

21 566 kvm totalyta

23 Mkr/år i hyreskostnad

1066 kr/kvm i snitthyra

100 000 hyllmeter sjukhusarkiv samlade

Regionarkivarie Jörgen Andersson, landsarkivarie Göran Kristiansson, universitetsarkivarie Tomas Holmström och Rolf Källman från Digisam/Riksarkivet var de som invigningstalade. Den senare spånade litet inför framtiden och hur man ska kunna säkra arkivskatterna för kommande generationer. Fredrik Tersmeden gjorde en historisk tillbakablick beträffande arkiv, bibliotek och museer i Lund.

Efter rundvandring undfägnades såväl hög som låg

Fredrik Tersmeden

med kaffe och kanelbulle. Så gick den måndagseftermiddagen till ända. Eurovisionsschlagerfesten hade en mycket hyllad Petra som värdinna, Arkivcentrum Syd hade toppat med bland andra sin egen Petra (Nyberg) och flera duktiga guider och värdinnor.

Bo Nordenfors

Och hur var det med giraffen då? Det fyra meter höga giraffskelettet har fått sin fasta plats på Arkivcentrum Syd efter att ha funnits på Zoologiska museet i många år. Giraffen sköts i Kenya 1920, allt enligt Sydsvenskan. MJL

Många, många hyllmeter blir det

Saxade notiser & tips

Socknarna blir kvar

En kompromiss gör att socknarna kommer att finnas kvar i folkbokföringen även i framtiden. Det blev inte så illa som släktforskarvärige befarade. Utalandet vid fjolårets stämma hade kanske effekt! Efter en storm av protester från många olika delar av samhället, med Sveriges Släktforskarförbund och Sveriges Hembygdsförbund i spetsen, backade Finansdepartementet i frågan om vi även i framtiden ska folkbokföras i socknar. Visserligen kommer vi framöver att folkbokföras i kommun, men dessutom kommer man att registrera vilket distrikt man föds i.

I sin proposition skriver regeringen: *Av såväl kulturella och historiska skäl som för statistik- och forskningsändamål är det dock viktigt att bevara församlingsindelningen från den tid indelningen var stabil. Därför föreslår regeringen att en nyindelning, "distrikt", införs. Distrikten ska motsvara församlingsindelningen den 31 december 1999. Folkbokföring ska inte ske på distrikt, men distriktstillhörighet kommer att registreras på individnivå i folkbokföringsdatabasen.*

Riksdagen behandlar förslaget den 29 maj och den nya ordningen träder i kraft den 1 januari 2016.

Victor Örnbergs hederspris 2013

Nu är pristagaren av Victor Örnbergs hederspris 2013 utsedd - priset och prissumman på 10 000 kronor går till den välkända släktforskarprofilen Carl Szabad.

Få enskilda har betytt så mycket för svensk släktforskning som Carl Szabad. Han har genom åren bidragit på många sätt till att släktforskare i Sverige och utomlands fått ta del av nya källor. Det vi främst tänker på är hur han bidragit till att revolutionera svensk släktforskning och dess förutsättningar genom att ta initiativ till olika cd- och dvd-produktioner med Sveriges dödbok som flaggskepp. Sveriges Släktforskarförbund vill med årets Victor Örnbergs Hederspris särskilt uppmärksamma de initiativ Carl Szabad har tagit till dessa digitala databaser, hans starka drivkraft och hans stora engagemang för att säkerställa att produkterna alltid håller en hög kvalitet.

Carl Szabad har varit engagerad i släktforskarrörelsen under decennier, både på ideell basis som

kassör i StorStockholms Genealogiska förening och på yrkets vägnar som tidigare anställd av Sveriges Släktforskarförbund. Han har genom sitt starka personliga engagemang som släktforskare skaffat sig en ingående kunskap om många olika typer av källor, och han har använt sin expertis till att göra dem tillgängliga för andra släktforskare.

Svenskättlingar fick kungligt besök

Allt började 1638, för 375 år sedan. Det är länge sedan men minnet har vårdats väl. I år är det jubileum och festligheter i svensk kolonin *Nya Sverige* i Wilmington, Delaware, USA. Inte minst den 11 maj, då kunglig glans och en rad festligheter stod på programmet. I firandet deltog kungen och drottningen. Det blev en åktur på Christinafloden, besök vid Delawaremonumentet och vid Old Swedes Church.

Den svenska kolonin Nya Sverige låg vid Nordamerikas östkust i de nuvarande amerikanska delstaterna Delaware, Pennsylvania, New Jersey och Maryland. Området var i svensk ägo i sjutton år, mellan 1638 och 1655. Kolonin togs sedan över av Nederländerna och senare av England, men trots detta valde flera av de svenska kolonisatörerna att stanna kvar i området. Det finns ättlingar som bor kvar än i dag, trots att det alltså är 375 år sedan de första svenskarna anlände. Det tog fyra månader för de två fartygen Kalmar Nyckel och Fågel Grip att segla från Göteborg till Delawareviken, dit man anlände den 23 mars 1638. Ett avtal om markköp slöts några dagar senare med fem hövdingar av indianstammen Lenape.

Kyrkogårdsinventering i Trelleborg

Västra kyrkogården i Trelleborg står inför stora förändringar. På Västra kyrkogården ligger en stor del av svunna tiders prominenta Trelleborgare begravda. Fabrikörer, bankdirektörer och skeppsredare finns bland titlarna. Men även målare, lantbrukare, sadelmakare, sömmerskor och många andra har fått sin sista vila på kyrkogården som anlades 1878. Alla har de bidragit till Trelleborgs utveckling. Många gravar saknar gravrättsinnehavare och kan komma att plockas bort. Men Trelleborgs kyrkogårdsnämnd ville inte låta historierna bakom gravstenarna försvinna och lät därför göra en omfattande inventering. Nu kommer boken ut om alla gravar på kyrkogården.

DISkutabelt har saxat ur följande källor; Helsingborgs Dagblad, Trelleborgs Allehanda, Nättidningen Rötter samt Angeläget 1/2013; Information från Sveriges släktforskarförbund till dess medlemsorganisationer.

Macspalten

Idagens spalt svarar jag på ett brev från trogen Mac-användare.

Hej!

Trogen Mac-användare sedan början på 80-talet och släktforskare med stöd främst av Reunion sedan många år, har jag gjort ett uppehåll på fyra, fem år. Det har medfört, att jag hunnit byta dator några gånger sedan jag slutade forska vilket i sin tur inneburit byten av operativsystem. Resultatet av min släktforskning ligger i en "gammal" iBook bestyckad med Power PC G3 och operativsystemet MacOS X 10.3.9. Som du förvisso vet fungerade Reunion 8 utan anmärkning i den miljön.

Mina barn och barnbarn har flera gånger frågat om jag inte kan skriva ut resultaten av min tidigare möda och jag har insett att om så skall ske bör det vara snart. Eventuellt skulle jag kunna tänka mig att göra någon form av släktbok.

Än så länge fungerar den gamla iBooken hyfsat (men långsamt). Jag kan givetvis göra utskrifter från den samt blada in arken i lämpliga pärmar. Men samtidigt har mitt intresse börjat vakna på nytt och jag funderar på om jag inte skall gå vidare och skaffa eller ladda ner den senaste utgåvan av Reunion i min nuvarande MacBook Pro (Intel Core 2 Duo och OS X version 10.8.3).

Med tanke på de stora kunskaper och erfarenheter du besitter med avseende på släktforskning i Mac-miljö

vänder jag mig till dig och ber om några råd om hur jag lämpligast skall förfara för att överföra mina släktdata från Reunion 8 i PowerPC-format till lämplig utgåva av Reunion i SnowLeopard och på min nuvarande MacBook. Min ringrost är påtaglig. Men det känns som om det skulle kunna bli stimulerande att börja gräva i släkten igen.

Vi hade några kontakter på den tiden (2004-2006) då jag var styrelsemedlem i DIS-Öst och höll samman våra "Mac-kvällar". Intresset för släktforskning med Mac var dock inte särskilt stort inom DIS-Öst vid den tiden - allting kretsade kring PC och Disgen.

Jag vore mycket tacksam för råd och tips om hur jag bör förfara på enklaste vis.

Vänliga hälsningar

Göran M

Hej Göran!

Jag kör Reunion, 8, 9 och 10 i min MacBookPro, med OSX10.6.8 och det fungerar alldeles utmärkt, trots att Reunion 8 inte skall gå att köra i detta Operativsystem. Mitt förslag är att du installerar Reunion 10 i din MacBookPro, med OS X version 10.8.3. Lägg Reunion 8-mappen, som finns i Program-mappen i din iMac, på ett USB-minne. (bild 1 nedan).

Reunion 8 -mappen innehåller bl.a. Reports-Charts-, och Pictures-mappar samt Familjefiler (bild 2 på nästa sida).

När du har fört in USB-minnet i din MacBookPro, letar du fram Familjefilerna i Reunion 8-mappen, och importerar dem i Reunion10 (bild 3 på nästa sida).

bild 1

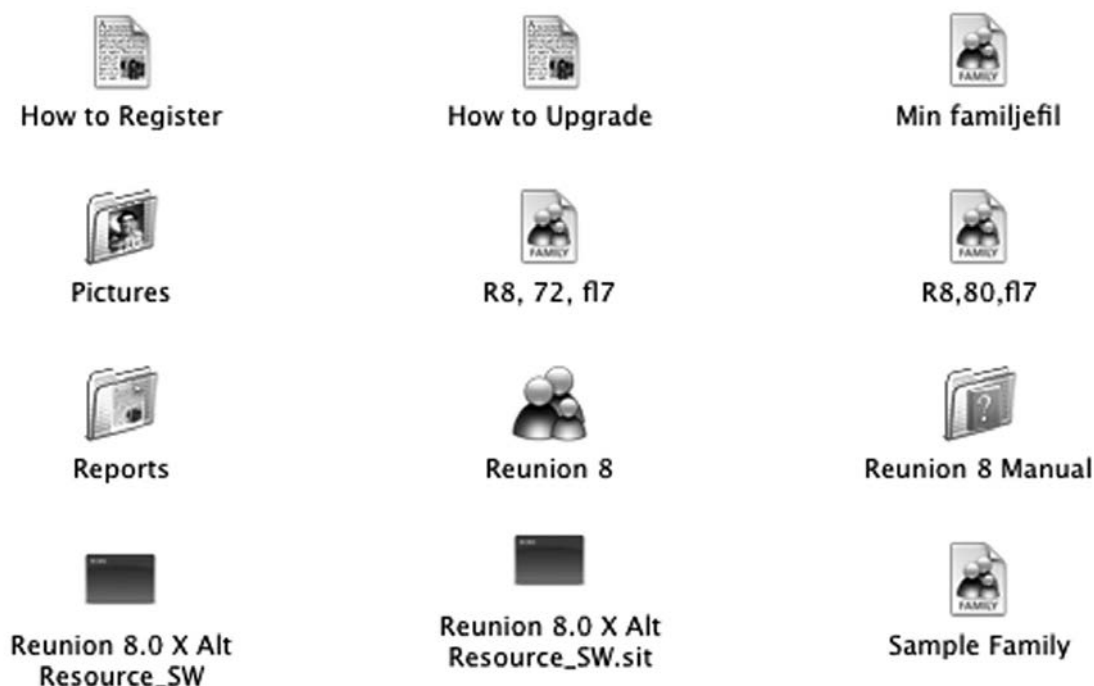

bild 2

bild 3

Du kan samtidigt passa på att i ReunionFiles-mappen i MacBookPro, lägga in Pictures-mappen från iMacen. Har du använt Pictures-mappen i Reunion 8, så finns det förutsättning för att bildlänkarna även fungerar i Reunion 10.

Helge Olsson
Mac- o Reunionfadder
helge@dis-syd.se

Program för DIS Syd hösten 2013

Reservation för ändringar – kontrollera på vår hemsida www.dis-syd.se

HÖSTMÖTE DIS Syd

2013-10-20

Plats och föredragshållare är ännu inte bestämd

Tid: 13.00 -16.00

2013-10-19

DISGEN-träff

ARKIVENS DAG

2013-11-09

Plats: Arkivcentrum Syd, Lund

Dessutom på flera andra orter i Blekinge och Skåne.

Se vad din lokala släktforskarförening kan erbjuda

2013-11-16

DISGEN-träff

ESLÖV

Plats: ABF-lokalen Palmgatan 6

Tid: 13.00 -16.00

Kontaktperson: Kerstin Olsson

kerstin@dis-syd.se, 0709-375914

Kostnad 30 kr inklusive kaffe och smörgås

KRISTIANSTAD

Plats: Orienteringsvägen 4 Kristianstad

Tid: 18.00 - 20.30, tre tisdagar

Kontaktperson: Rune Jönsson

rune@dis-syd.se, 044-245217

Cirklarna riktar sig till nybörjare. Kostnad 30 kr per gång inklusive fika, obligatorisk anmälan. Vi använder Disgen version 8.2d

2013-09-07

DISGEN-träff

Tema: för nybörjare i Disgen

2013-09-10

DIS-cirkel

Tema: Grunderna i Disgen, inregistrering av data

2013-09-28

DISGEN-träff

Tema: Utskrifter i Disgen

2013-10-15

DIS-cirkel

Tema: Ansedel, an- och stamtavla, dubblett, back-up

2013-10-05

DIS Syd-träff

Tema: Önskemål om vad ni vill att Helge Olsson ska berätta om skickas till kerstin@dis-syd.se

2013-11-12

DIS-cirkel

Tema: Utskrifter, Disbytutdrag, Dispos

2013-10-26

DISGEN-träff

Tema: Dubbletter, flytta, koppla

LUND

Kom igång med Disgen

Studiecirkel i släktforskning med datorns hjälp, Disgen och kyrkböckerna på Internet. Du använder egen dator och registrerar din egen släkt. Cirkeln avslutas med att du skriver ut din egen antavla.

2013-11-30

DISGEN-träff

Tema: Vi svarar på inskickade frågor. Frågorna ska skickas i god tid till kerstin@dis-syd.se

Gör en släktbok med Disgen

Fortsättningscirkel i släktforskning med dator. Deltagarna får göra en modern eller traditionell släktbok.

HÖGANÄS

Plats: Kullabygdens Släktforskarens lokal, Linnégatan 15, Höganäs

Tid: 13.00 - 16.00

Kontaktperson: Gunnar Persson

gunnar@dis-syd.se

Kostnad 30 kr per gång inkl. fika, ingen anmälan.

Tema hela hösten: grunderna i Disgen med anpassning efter deltagarnas önskemål.

Plats: ännu inte bestämd

Tid: Start vecka 37, fem gånger

Anmälan: Kursledare Bengt Kjollerström

bengt@kj2.se

Höstprogrammet fortsätter på nästa sida

Program för DIS Syd hösten 2013

Reservation för ändringar – kontrollera hemsidan

RONNEBY

Plats: ABFs lokaler på Kungsgatan 2

Tid: 10.00 - 14.00

Kontaktperson: Bo Lundgren

bo@elmedia.se, 057-244 13

Ingen anmälan. Fika serveras till självkostnadspris

Datum för höstens DISGEN-träffar är inte bestämda ännu.

DISGEN, grund

Studiecirkel som erbjuds av ABF. Du använder din egen dator i cirkeln. För information kontakta Staffan Knös 070-5951338 eller Lena Nilsson ABF 0457-17178

SVALÖV

Plats: Sloffs lokal på Svalöfs bibliotek

Tid: tid 9-12 alt 19-21 efter deltagarnas intresse

Kontaktperson: Caj Nilsson 0418-668324, caj@dis-syd.se. Obligatorisk anmälan. Startdatum är inte bestämt

DIS-cirkel

Grunderna i Disgen 8.2 d, för nybörjare, tre gånger

SÖLVESBORG

Plats: ABFs lokaler på Hamngatan 6B

Tid: 16.00 - 19.00

Kontaktperson: Bo Lundgren

bo@elmedia.se, 057-244 13

Ingen anmälan. Fika serveras till självkostnadspris.

Datum för höstens DISGEN-träffar är inte bestämda ännu.

Distanscirklar med Disgen

I distansutbildningar arbetar du vid din egen dator och på tider som passar dig och i den takt som du väljer själv. DIS erbjuder i höst två distanscirklar;

Kom igång med Disgen (för nybörjare)

Gör en släktbok med Disgen

Distanscirklarna startar den 15 september, den 15 oktober och den 15 november. Bengt Kjällerström är kursledare. Du finner information om cirkelarna på kurs.dis.se. På den platsen kan du också anmäla dig. Där kan du titta på cirkelarnas innehåll och uppläggning. Utbildningarna kommer att utvecklas under sommaren.

Hur gör jag Disbytutdrag?

Om du använder dig av Disgen för din släktforskning så väljer du *Verktyg* på programmets menyrad. Där väljer du alternativet *Gör ett Disbytutdrag...* Då kommer du en programruta där du uppmanas att *Trycka Nästa* för att fortsätta. I nästa ruta ska du uppge ditt medlemsnummer i föreningen DIS. Här väljer du också om du vill ta med avlidna mellan 1913 och 1988 och om ditt Disbytmaterial ska vara tillgängligt för alla, även icke DIS-medlemmar på Internet.

Därefter trycker du på knappen *Nästa* för att börja göra själva utdragsfilen. I nästa ruta väljer du om du ska göra utdrag från *Alla inmatade personer* eller personer från *söklistor*. Därefter ska du välja i vilken mapp i din dator där Disbytutdraget ska läggas. När du har gjort det valet så är utdraget klart. Du kan öppna mappen där du placerade Disbytutdraget. Från den mappen kan du kopiera eller flytta utdraget.

Nu återstår det bara *skicka ett e-brev till Disbytombudet* och bifoga ditt utdrag. Om du är medlem i DIS Syd så finns vårt Disbytombud Christer Thörn med e-postadress längst ned på nästa sida. Han kommer att höra av sig till dig efter ett tag.

Om du använder något annat släktforskarprogram så ska du göra en *Gedcom-export* eller spara dina uppgifter i en *Gedcom-fil*. Titta i manualen för ditt program. När det är klart bifogar du Gedcom-filen i ett e-brev till Disbytombudet.

Lycka till!

Bidrag till DISkutabelt

Vill du dela med dig av dina erfarenheter av släktforskning med eller utan dator? Har du synpunkter på vår tidning eller vår förening. Vi tar gärna mot ditt bidrag i *DISkutabelt*. Kontakta vår redaktör Mats J Larsson på 044-126391 eller mats@dis-syd.se. Manusstopp för nästa nummer är den 2 september 2013.

Fotografer i detta nummer av *DISkutabelt* är Jan Nilsson, Christer Thörn och redaktören. Helge Olsson har bidragit med illustrationerna till sin artikel. Bilden av Erik av Pommern, flaggan och tårtan har hämtats från Landskronas hemsida. Bilden på boken *Väldets väsen* har hämtats på AdLibris hemsida. Anders Lindberg har lånat oss sitt porträtt.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:

DIS Syd
Porfyrvägen 20
224 78 Lund

B

DIS Syd är en ideell förening som startade 1992. Föreningens ändmål är att främja kunskapen om, förståelsen för samt användningen av datorn som redskap i släktforskningen.

När du blivit medlem och har frågor så hjälper vi dig. Vi ställer upp med faddrar och kurser i ditt närområde. Vi hjälper dig att få ut mer av DIS produkter.

DIS Syd är den sydligaste regionföreningen i DIS, Föreningen för Datorhjälp I Släktforskningen. Vi samlar medlemmar från Skåne, Blekinge och södra Halland där fyra av fem DIS-medlemmar även är medlemmar i DIS Syd.

DIS Syd samarbetar med Skånes Genealogiska Förbund och de ca tjugo lokala släktforskarföreningar som finns i regionen och vi medverkar ofta i deras olika sammankomster.

Vi anordnar egna arrangemang av olika slag, t.ex utbildningar. Se vårt program på föregående sida. Vi har förstås en egen hemsida för att underlätta elektronisk kontakt släktforskare emellan.

Föreningens medlemsblad, *DISkutabelt*, kommer ut fyra gånger per år med användarerefarenheter, tips, programnyheter och föreningsnytt.

Medlemsavgiften i DIS Syd är 50 kr om året, 25 kr för familjemedlemmar. Det förutsätter medlemskap i DIS som kostar 150 kr om året, 75 kr för familjemedlemmar.

Kom med du också och se vad vi har att erbjuda!

Syrelse:

Jan Nilsson	Lagerlöfs väg 14	245 32	Staffanstorp	046-255788	jan@dis-syd.se	Ordförande
Caj Nilsson	Herrevadsgatan 20	268 31	Svalöv	0418-668324	caj@dis-syd.se	Kassör
Bengt Kjollerström	Östra Vallgatan 41	223 61	Lund	046-126018	bengt@dis-syd.se	Ledamot
Bo Lundgren	Avenboksvägen 3	372 52	Kallinge	0457-24413	bo@dis-syd.se	Ledamot
Rune Jönsson	Orienteringsgatan 4	291 66	Kristianstad	044-245217	rune@dis-syd.se	Sekreterare
Kerstin Olsson	Östra Ströo 2602	241 91	Eslöv	070-9375914	kerstin@dis-syd.se	Mac-ansvarig
Staffan Knös	Gångbrogatan 2	372 37	Ronneby	070-5951338	staffan@dis-syd.se	Ledamot
Anders Lindberg	Luzernvägen 1 D	227 38	Lund	0708-397908	aelindberg2004@yahoo.se	Ledamot

Faddrar:

Anders Larsson	Mellang 3 A lgh 1103	233 32	Svedala	anders@dis-syd.se	Disgen PC-användare	
Arne Sörlöv	Norra Alnaryd 216	370 33	Tving	0455-70304	arne.s@dis-syd.se	Disgen PC-användare
Bengt Kjollerström	Östra Vallgatan 41	223 61	Lund	046-126018	bengt@dis-syd.se	Disgen PC-användare
Caj Nilsson	Herrevadsgatan 20	268 31	Svalöv	0418-668324	caj@dis-syd.se	Disgen PC-användare
Jan Nilsson	Lagerlöfs väg 14	245 32	Staffanstorp	046-255788	jan@dis-syd.se	Disgen PC-användare
Rune Jönsson	Orienteringsgatan 4	291 66	Kristianstad	044-245217	rune@dis-syd.se	Disgen PC-användare
Torgny Larsson	Östra Hyllievägen 17	216 21	Malmö	040-510766	t.larsson@tele2.se	Min Släkt & Disgen PC
Lotta Sörensen	Nexövägen 27 C	294 35	Sölvesborg	0704-407436	lotta.1957@gmail.com	Min Släkt PC-användare
Helge Olsson	Västergatan 28	231 70	Anderslöv	0410-20002	helge@dis-syd.se	Mac&Reunion-fadder
Kerstin Olsson	Östra Ströo 2602	241 91	Eslöv	070-9375914	kerstin@dis-syd.se	Disgen Mac-användare
Georg Agerby	Gildshøj 86 DK-2605	Brøndby	Danmark	+45-43965337	g.agerby@jubii.dk	PC-fadder, Danmark

Disbyt-ombud

Christer Thörn	Perstorp 405	284 92	Perstorp	0709-967687	disbyt@dis-syd.se	Disbytombud, valberdn. ordf
----------------	--------------	--------	----------	-------------	-------------------	-----------------------------

VAR MED I DIS SYD

VAR MED OCH PÅVERKA UTVECKLINGEN

VAR MED OCH HJÄLP DINA SLÄKTFORSKARKAMRATER DÄR DU KAN

